

Nieuwe vormen van dagbesteding

Het vorige kabinet voerde een pakketmaatregel in rond activerende en ondersteunende begeleiding (AB/OB). Die maatregel deed veel stof opwaaien. Toenmalig staatssecretaris Bussemaker motiveerde de bezuinigingen door te wijzen op voorbeelden van ondersteuning die volgens haar te ver gingen. Ze noemde zorgbehoefte die onder dure begeleiding naar de film gingen en riep het beeld op dat haar maatregel vooral misstanden bij commerciële PGB-bureaus aanpakte. In werkelijkheid trof de pakketmaatregel veel mensen die juist dankzij de activerende en ondersteunende begeleiding konden meedoen aan de maatschappij.

In het verlengde van de pakketmaatregel bereidt het huidige kabinet een volgende en verdergaande stap voor: overheveling van de functies dagbesteding en begeleiding naar de Wmo. Uiteraard steggelen rijk en gemeenten nog fors over de randvoorwaarden, maar de maatregel komt eraan. Tegen het principe ervan heb ik geen bezwaar: gemeenten beschikken over een breed pallet aan mogelijkheden om de dagbesteding en begeleiding te organiseren. Hun pallet is veel groter dan dat van de gemiddelde zorginstelling, zeker als de medewerkers met hun inzet en kennis 'meeverhuizen'.

Ook een tweede argument pleit voor een andere organisatie van de dagbesteding

en begeleiding: er komt een enorm personeelstekort in de zorg aan. Dat maakt het noodzakelijk om allerlei activiteiten en werkzaamheden anders te organiseren, met een grotere inzet van vrijwilligers en sociale netwerken.

Ik ben echter bang dat de nieuwe maatregel deels een boekhoudkundige zal zijn. Ik zie dagbestedingscentra in zorginstellingen voor me waar het personeel en de huur betaald worden door gemeenten in plaats van het zorgkantoor. Met contra-productieve aanbestedingen die niet over de inhoud gaan; de huishoudelijke zorg is tenslotte ook niet beter geworden van de overheveling naar gemeenten.

Maar wellicht schets ik een te somber beeld. Bussemakers pakketmaatregel werd door gemeenten op allerlei verschillende manieren opgevangen. Op sommige plekken kwamen inderdaad mooie initiatieven tot bloei. Zal dit ook gebeuren nu de complete dagbesteding en begeleiding naar gemeenten overgaat? Ik droom van nieuwe vormen van dagbesteding die beter passen bij de wensen van het individu. Gemeenten hebben tenslotte veel ervaring met sociale werkplaatsen waar mensen met beperkingen collectief en individueel actief zijn. Ik zie het al voor me! Licht dementerende opa's die in het kader van dagbesteding handspandiensten verlenen op scholen als

hulpconciërge of als hulp bij technieklessen. Groepen mensen die als dagbesteding samen de plantsoenen en bossen verzorgen. Projecten waarbij lokale kunstenaars in ruil voor hun WIK-uitkering mensen met een zorgvraag gaan begeleiden. Sportverenigingen die voor sportieve dagbesteding zorg dragen.

Het leuke van deze voorbeelden is dat ze veel minder 'problematiseren en medicaliseren' dan de huidige dagopvang binnen zorginstellingen. Ik weet zeker dat veel mensen die nu gebruik maken van dagbesteding en begeleiding graag meer zelf willen kiezen. Collectieve dagbesteding vinden veel mensen gezellig, maar er zijn volop mensen die veel meer baat hebben bij en behoefte aan individuele dagbesteding. Voor begeleiding geldt dit zeker ook.

Omdat dagbesteding en begeleiding van kwetsbare mensen om vakmanschap vraagt, is zorgvuldigheid nodig. Wmo-adviesraden en andere belangenbehartigers doen er goed aan om hun invloed nu al aan te wenden om boekhoudkundige capriolen naar de prullenbak te verwijzen en het creatieve proces aan te jagen. Er moeten lessen geleerd worden uit de slechte voorbeelden rond huishoudelijke zorg en de hoopgevende initiatieven van gemeenten na Bussemakers pakketmaatregelen. ▲

Wmo-raden doen er goed aan het creatieve proces aan te jagen.